

Nd.

250. Frumvarp

til laga um verzlunarbækur.

Eins og það var samþykkt við 2. umræðu í Nd.

1. gr.

»Kaupmenn« tákna í lögum þessum þá menn, sem reka verzlun sér til atvinnu, hvort heldur eftir borgarabréfi, sveitaverzlunarleyfi, einkaleyfi eða öðru leyfi til verzlunarreksturs, sem nú tíðkast að lögum eða siðar kann að tíðkast. Þar til teljast þeir er reka verksmiðju-iðnað sér til atvinnu. Það á jafnt við félag sem einstaklinga, alla þá sem eru persóna að lögum og hafa verzlunar-viðskifti að atvinnu eða viðskifta-framleiðslu, þó á þetta eigi við þá menn, er stunda landbúnað eða sjávarútveg til framleiðslu-atvinnu, og eigi við þá einstaklinga, er að eins selja handvinnu sjálfra sín.

2. gr.

Kaupmenn og aðrir þeir menn, er reka viðskifta-atvinnu samkvæmt 1. gr., skulu skyldir að skrá öll verzlunarviðskifti önnur en þau, er hönd selur hendi í frumbók (Prima Nota, Memorial eða Journal), daglega jafnsnart sem þau fara fram, og skal sú bók vera gegnumdregin, innsiglið og löggilt af notarius publicus og blaðsíður allar tölumerktar.

3. gr.

Auk þess skulu þeir menn, er um getur í 2. gr., halda Sjódbók, Höfuðbók-sjóð (Konto Kurant, Ledger) og Bréfabók. Í Sjódbók skal rita allar sjóðsgreiðslur til verzlunarinnar og frá henni. Í Höfuðbók skal rita reikninga einstakra skiftavina. Í Bréfabók skal vera samrit bréfa, er snerta viðskifta-atvinnuna, þeirra er rituð eru mönnum erlendis eða kaupmönnum hérlandis eða öðrum, er viðskifta-atvinnu reka.

4. gr.

Það varðar refsingu, sektum, fangelsi eða betrunarhússvinnu eftir atvikun, að skafa út eða gera á annan hátt með ásetningi ólæsilegt það sem eitt sinn hefir skráð verið í verzlunarbók, eða að rita ofan í skriftina, svo að ólæsilegt verði það er áður stóð, enda þótt fyrst hafi misritast af vangá. Þurfi breyting að gera á því sem eitt sinn er ritað, skal leiðrétta það, annaðhvort með annari innfærslu, er dragi það frá annars vegar, er ofritað var hins vegar, eða bæti því við er vanritast hafði, eða þá á þann hátt, að stryka út það sem rangt varð, án þess að ólæsilegt verði það er út var strykað, en rita leiðréttinguna milli lína eða á spázzu eftir því sem bett heitár.

5. gr.

Þeir sem skyldir eru til að halda löggiltar bækur skulu gera yfirlit yfir efnahag sinn, einu sinni á ári hverju, í sama mund hver, og færa það inn í sérstaka löggilta bók, eða í höfuðbók sína, ef hún er löggilt.

6. gr.

Sjálfraðir eru menn þess, hverjar fleiri bækur þeir færa eða hversu þeir skifta bókhaldi sínu niður í fleiri bækur. En skyldur er hver maður, sem lög þessi ná til samkv. 2. gr., að halda þær bækur og svo skýrar, að af þeim megi sjá, hversu verzlunin eða iðnaðurinn gengur, og hversu eignum fyrirtækisins er varið, og hversu hagur atvinnurekandans stendur.

7. gr.

Að falsa verzlunarbækur varðar fangelsi eða betrunarhússvist.

8. gr.

Nú er skuldar krafist innan árs frá því er hún féll í gjalddaga, ef hún er til orðin fyrir 1. júlí, eða innan þriggja missira, ef hún er til orðin síðari hlut árs, og skal þá það sem skráð er í löggilta frumbók, hafa það sönnunargildi, ef bókin er vel og skipulega rituð og engin atvik liggja til, þau er geri bókunina grunsama, að álíta skal það rétt, er í henni stendur, ef aðili, sá er í hlut á, vill eigi synja fyrir með eiði, að rétt sé bókað. Nú er hann dauður eða hann getur ekki eiðinn unnið eða treystist ekki til þess fyrir sakir minnisbrests eða þviuml., og má þá, ef engin atvik liggja svo til, að þau geri það isjárvert, dæma eiganda eða úmráðamanni verzlunarinnar heimilt að sanna sitt mál með eiði sínum eða eiði þess manns, er í bókina hafði ritað það, er um var þrætt.

Að þeim fresti liðnum, sem að ofan er nefndur, missir löggilt bók það sérstaka sönnunargildi, er henni er veitt í þessum lögum, þó að eins gagnvart skiftavinum, sem sjálfir eru ekki kaupmenn, er skylt er að halda verzlunarbækur; en í viðskiftum milli verzlana eða kaupmanna halda bækurnar gildi sínu án tillits til frests, þess er að framan var nefndur.

Nú eru báðir málsaðilar kaupmenn og stendur sín innfærsla um sama efnid í bók hvors um sig, en ber eigi saman, þá hefir hvorug innfærslan sérstakt sönnunargildi, er bækur beggja eru löggiltar, þær er innfærslurnar eru í.

9. gr.

Nú vill kaupmaður hagnýta sér sönnunar-gildi bókar sinnar, og skal hann þá leggja hana fram til sýnis fyrir dómara, eða þá endurrit af henni (eða því úr henni, sem máli skiftir), er staðfest sé af notarius publicus. Sé endurrit notað, verður því að fylgja vottorð notarius um, að bókin sé, að því er af útliti verður séð, löglega rituð og skipulega.